

Nr 754

**av fru Jonäng
om en utredning angående fyra dagars arbetsvecka.**

I denna motion aktualiseras frågan om 4-dagars arbetsvecka.

Det är en fråga på lång sikt, men då den fordrar inträngande undersökningar och avvägningar och även speciella åtgärder för dem som ännu inte har en 5-dagars arbetsvecka genomförd, t. ex. jordbrukarna, bör initiativ nu tas till utredning.

Jag ser frågan framför allt som ett led i den regionala utvecklingen för att skapa större balans mellan storstad och glesbygd. Ett annat syfte är önskvärdheten av att bereda människor större frihet och trivsel — och därmed motverka stress och alltför mycken bundenhet — och önskvärdheten av ett ökat inflytande för individen att bestämma över sin arbets- och fritid. I det syftet tar jag också upp frågan om flexibel arbetstid.

Den regionala obalansen är väl känd och också hela den problematik som den för med sig. Vi har å ena sidan storstadsområdena med trängsel, köer, miljöproblem, bostads- och trafikproblem, administrativa och sociala problem och å andra sidan har vi utglesningen av hela landsdelar, som innebär att näringsliv och service inte kan upprätthållas. Reaktionen mot dessa förhållanden växer, och myndigheterna försöker finna olika vägar att lösa dessa problem.

Den grundläggande tanken när det gäller regionalpolitiken är enligt min uppfattning att man får en regionalpolitisk och befolkningspolitisk målsättning som syftar till ett decentraliserat samhälle, där bl. a. sysselsättningsmöjligheterna sprids.

Även om detta är den grundläggande tanken och även om utflyttningar av företag och statliga verk stimuleras, vilket är angeläget, kommer ändå problematiken med storstad kontra glesbygd att bestå.

Man måste söka nya vägar. En 4-dagarsvecka skulle kunna innebära en bättre växelverkan mellan stad och landsbygd och skulle kunna ge utsatta bygder och landsdelar nytt liv.

För glesbygdensborna skulle det kunna innebära att man kunde bo kvar i gles- och utflyttningsbygden och ha sin arbetsplats på längre avstånd än som nu är möjligt. Detta skulle få stor betydelse för utflyttningsbygdernas möjligheter att leva.

För storstadsborna skulle det innebära en längre sammanhängande vistelse i fritidshemmen och också en möjlighet att etablera sina fritids-

hem längre bort från tätorten än som nu är möjligt. De ges därmed också bättre möjlighet att behålla sitt på långt avstånd belägna födelsehem som fritidshem, vilket kan vara positivt för många från trygghets-synpunkt.

Goda vägar och kommunikationer är en förutsättning. Vi har många vägar av god beskaffenhet och kommunikationerna finge anpassas och upprustas efter behovet.

Beträffande människors prestationsförmåga och om möjligheterna att genomföra en 4-dagars arbetsvecka, måste detta utredas och bedömas medicinskt. För en lekman synes det som om den gamla uppfattningen om åtta timmars arbete, åtta timmars vila och åtta timmars sömn är passerad. Arbetar man intensivt med en yrkesuppgift eller arbetar man med sitt hus på fritiden, kan arbetstiden utsträckas betydligt utan trötthetskänslor. Den sammanhängande 3-dagarsledigheten torde ge god kompensation. 1970 års riksdag beslöt en förkortning av arbetstiden och ytterligare arbetstidsförkortningar kan framdeles bli aktuella.

Det är önskvärt från såväl individens som arbetslivets synpunkt att varje individs särprägel får komma till uttryck så långt möjligt. Detta aktualiserar frågan om flexibla arbetstider, ett system som tillämpas på skilda håll utomlands med god effekt. Största delen av arbetstiden skulle vara fastställd, medan några timmar morgon och kväll skulle vara flexibla. Det ger individen större frihet att kombinera arbets- och fritid, och utrymme lämnas för den individuella prestationsförmågan. Genom att större delen av arbetstiden är fastställd ges också utrymme för det nödvändiga samarbetet inom företaget.

Att eventuellt utöka skolelevernas arbetsdag ytterligare torde vara ogörligt, i synnerhet som den kombineras med långa resor. Här vore emellertid en annan disposition av läsåret på plats, som skulle innebära flera större sammanhängande ledigheter och som därmed vore bättre anpassad till föräldrars dubbelarbete och semesterbehov.

Fördelarna med 4-dagars arbetsvecka skulle således vara:

1. Avsevärd regionalpolitisk betydelse för att åstadkomma bättre balans mellan storstad och glesbygd,
2. Miljöpolitisk betydelse genom att människor i stor utsträckning komme att bo på två orter. Kombinerad med flexibel arbetstid torde 4-dagars arbetsvecka med dess tämligen jämna fördelning mellan arbete och fritid minska stressjukdomar och skapa individuell balans och trygghet,
3. För samma arbetsinsats krävs minskat trafikarbete av den enskilde och därmed sparad tid,
4. En semesterspridning underlättas genom att man inte längre blir beroende av sommarsemester.

Andra fördelar med detta system skulle vara att man fick söndagen som helgdag för vila och gudstjänst etc. Idrottstävlingar, konferenser

och liknande kunde förläggas fredag—lördag, om fredagen skulle bli den tredje lediga dagen.

Den ökade fritiden skulle innebära ökade uppgifter för kommunerna att anordna speciella arrangemang för ungdom och äldre.

Vid en reform av detta slag måste de svårigheter övervägas som vissa grupper, t. ex. jordbrukarna, har genom sin bundenhet. Här måste redan nu ett avbytarsystem övervägas för att jordbrukarna skall erhålla den arbetstidsförkortning som kommer andra yrkesgrupper till del.

Införande av 4-dagars arbetsvecka torde gå att lösa utan nettoarbets-tidsförkortning.

Med hänvisning till det anförda hemställes

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning om 4-dagars arbetsvecka och flexibel arbetstid.

Stockholm den 27 januari 1971

GUNNEL JONÄNG (c)